

ชาติพันธุ์วรรณนา บนเส้นทางเมียนมาร์สู่จีน

อ.กฤษฎา พิณศรี

• ค่านท่าซี้เหล็ก ประเทศสหภาพพม่า

การเดินทางไปสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสหภาพพม่า และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาฐานและฝึกอบรมตามหลักสูตร “การวิจัยแนวชาติพันธุ์วรรณนาของชนเผ่า ประเทศเมียนมาร์และประเทศจีน สำหรับอาจารย์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์” ซึ่งสาขาวิชามนุษยศาสตร์ การพัฒนาภูมิภาค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จัดให้มีขึ้นในระหว่างวันที่ ๑๓-๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บข้อมูล มีความเชี่ยวชาญในการวิจัยแนวชาติพันธุ์วรรณนา สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวิจัยระหว่างกัน

ผู้เข้าร่วมโครงการครั้งนี้ประกอบด้วยคณาจารย์ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชามนุษยศาสตร์ การพัฒนาภูมิภาค และบุคคลภายนอกที่มีความสนใจ

รวมทั้งสิ้น ๖๒ คน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธงไชย ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้ควบคุมการเดินทางและเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่คณะผู้เข้าร่วมโครงการ

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

การเดินทางเพื่อศึกษาดูงานครั้งนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ น. ของวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถโดยสารปรับอากาศของบริษัทสวัสดิ์ทัวร์ ซึ่งได้พาคณะของเราเดินทางออกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มุ่งตรงขึ้นเหนือสู่จังหวัดเชียงราย เพื่อไปข้ามด่านชายแดนไทย-พม่าในเช้าของวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีเป้าหมายของการเดินทางที่เมืองลาและเมืองเชียงตุง ประเทศสหภาพพม่า

ในระหว่างการเดินทางซึ่งใช้เวลาตลอดช่วงบ่ายและกลุ่มคืนของวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ หัวหน้าคณะผู้ควบคุมการเดินทางทั้งสองท่านไม่ยอมปล่อยเวลาให้เสียไปอย่างไร้คุณค่า ด้วยการให้ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและความคาดหวังต่อสิ่งที่จะได้รับจากการเดินทางครั้งนี้ รวมทั้งกล่าวถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือประเด็นการศึกษาที่แต่ละคนสนใจ ข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ที่จะเดินทางไปศึกษา เทคนิควิธีการเก็บข้อมูล ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเดินทางไปศึกษาดูงาน ดังนั้น วันแรกของการเดินทางนี้คิดว่าทุกคนจะได้พักผ่อนก็เมื่อเวลาล่วงไปเกือบก่อนคืน

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะผู้ร่วมโครงการเดินทางมาถึงด่านชายแดนอำเภอแม่สายเมื่อเวลาประมาณ ๖.๓๐ น. ของวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ จากนั้นได้แวะพักที่รีสอร์ทแห่งหนึ่งเพื่ออาบน้ำทำธุระส่วนตัวและรับ

ประทานอาหารเช้าที่อำเภอแม่สาย เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงเดินทางเข้าสู่ประเทศสหภาพพม่าทางด่านชายแดนเมืองท่าซี้เหล็ก หลังจากดำเนินการขึ้นตอนพิธีการผ่านแดนเสร็จสิ้นซึ่งใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง คณะของเราที่เริ่มออกเดินทางมุ่งสู่เมืองลาซึ่งเป็นจุดหมายแรกของการเดินทางศึกษาดูงานในวันนี้

เส้นทางที่ใช้ในการเดินทางเป็นถนนราดยาง ๒ เลน สภาพค่อนข้างดี รถของเราซึ่งเป็นรถโค้ชปรับอากาศพาเราเดินทางผ่านหมู่บ้านชุมชนและด่านตรวจซึ่งมีอยู่เป็นระยะ รวมทั้งผ่านเมืองท่าเตือซึ่งในอดีตเคยเป็นเส้นทางเดินทัพของราชอาณาจักรสยามในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รถได้จอดให้คณะของเราลงไปถ่ายรูปเก็บข้อมูลที่ตลาดริมทางสักครู่ จากนั้นได้เดินทางต่อถึงเมืองพยากและแวะพักที่มชา เข้าห้องน้ำทำธุระส่วนตัวประมาณ ๒๐ นาที จึงออกเดินทางผ่านหมู่บ้านคอยเหมยและตัวคอยเหมยซึ่งเป็นคอยสูงและมีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ภูมิประเทศช่วงตั้งแต่เมืองท่าเตือเป็นต้นมาเริ่มมีสภาพเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ทิวทัศน์สวยงาม ช้างทางบางช่วงมีแม่น้ำดำปิงไหลขนานไปกับถนน มีหมู่บ้านตั้งอยู่บริเวณที่ราบระหว่างหุบเขาเรียงรายกัน และเห็นร่องรอยของการทำนาแบบขั้นบันไดอยู่เป็นระยะ

คณะผู้ร่วมโครงการเดินทางถึงเมืองเชียงตุงเมื่อเวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. และได้แวะพักรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านอาหารแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ชานเมือง พวกเราใช้เวลารับประทานอาหารประมาณหนึ่งชั่วโมงก่อนที่จะออกเดินทางต่อไป ตลอดสองข้างทางจากนี้มิได้ลักษณะเป็นหุบเหว เส้นทางเริ่มสูงขึ้นมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ทิวทัศน์ดูยิ่งสวยงามขึ้นด้วย ซึ่งรถก็ได้จอดให้คณะของเราถ่ายรูปภูมิประเทศอันสวยงามที่จุดแวะพักชมวิวยุครูใหญ่ ๆ จากนั้นคณะของเราจึงเดินทางต่อโดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่เมืองลา เมืองเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ท่ามกลางหุบเขาชายแดนพม่าและจีน

เมืองลา ตั้งอยู่ห่างจากชายแดนอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายเป็นระยะทางประมาณ ๒๗.๕ กิโลเมตร เป็นหัวเมืองสุดท้ายในการเดินทางผ่านเส้นทางสายแม่สาย - ท่าซี้เหล็ก-เชียงตุง - เมืองลา

ก่อนที่จะข้ามแดนเข้าเขตปกครองตนเองสิบสองปันนามณฑลยูนหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นหนึ่งในเส้นทางที่ทางการจีนเร่งรัดที่จะเปิดขึ้นเพื่อเปิดทางออกสู่ทะเลให้กับพื้นที่ทางตอนใต้ของจีน

รัฐบาลพม่าได้ให้สัมปทานจีนในการบริหารจัดการเมืองลาเป็นเวลา ๙๙ ปี ปัจจุบันอยู่ในเขตปกครองพิเศษหมายเลข ๔ ภายใต้การปกครองของหลินมิ่งเสียนหรือจายลีน ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๔๐ เมืองลามีชื่อเสียงโด่งดังมากในด้านการเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดจนทำให้จายลีนต้องอยู่ในรายชื่อบัญชีดำของสหรัฐ จนกระทั่งจายลีนหรือหลินมิ่งเสียนประกาศให้เมืองลาเป็นเขตปลอดยาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และหันไปพึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวแทน ทำให้เมืองลาเริ่มมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวในฐานะเป็นศูนย์กลางกาสิโนหรือลาสเวกัสแห่งสามเหลี่ยมทองคำ มีสถานที่ท่องเที่ยวยามราตรีทั้งปอน กาสีโนและไนต์คลับต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย

กระทั่งกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ผ่านมาทางการจีนมีนโยบายให้ชาวจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยทำงานในเขตเมืองลา กลับประเทศทั้งหมดนับหมื่น ๆ คน ทำให้ความคึกคักของเมืองลาที่เคยมีในอดีตลดลงอย่างשובชาบทันที นโยบายของทางการจีนดังกล่าวยังทำให้กลุ่มนักธุรกิจเจ้าของปอนกาสิโนที่เคยปักหลัก

ทำมาหากินอยู่ในเมืองลาเริ่มอพยพโยกย้ายเข้ามาปักหลักอยู่ในเขตเมืองท่าซีเหล็กมากขึ้น นอกจากนั้นจีนยังมีนโยบายห้ามมิให้คนจากฝั่งจีนเข้ามาอนคั่งในเมืองลาและห้ามมิให้พกเงินสดติดตัวเกิน ๕,๐๐๐ หยวน (ประมาณ ๒๗,๕๐๐ บาท) ทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของเมืองลาเป็นอย่างมาก (ที่มา : http://www.soc.cmu.ac.th/~yunnan/news/newsw0๔_๐๑_๐๕.htm)

ขณะที่เราเดินทางมาถึงเมืองลาเมื่อเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เมื่อเก็บสัมภาระเข้าที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัยชั่วคราว ก็ออกมารับประทานอาหารและเดินชมตลาดการค้ายามค่ำคืน ก่อนใกล้จะพาคณะกลับถึงโรงแรมเมื่อเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. พร้อมกับนัดหมายการเดินทางศึกษาทิวทัศน์ในวันรุ่งขึ้นด้วยเลขรหัส ๖-๗-๘ คือ มอร์นิงคอลเวลา ๖.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้าเวลา ๗.๐๐ น. และออกเดินทางพร้อมกันเวลา ๘.๐๐ น.

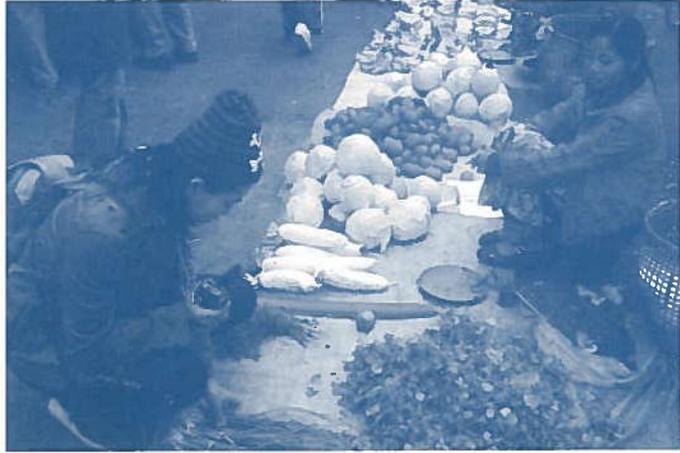
วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

๖.๐๐ น. ตรงตามเวลานัดหมาย เสียงโทรศัพท์จากทางโรงแรมปลุกทุกคนเพื่อทำธุระส่วนตัว หลังจากนั้นจึงทยอยกันลงมารับประทานอาหารเช้า

• สภาพภูมิประเทศที่เป็นทิวเขาดับซับซ้อนระหว่างเส้นทาง

เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงเริ่มออกเดินทาง โดยโปรแกรมแรกของการศึกษาคูงานในวันนี้ คือ การไปศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่ตลาดเช้าเมืองดา เราใช้เวลาเดินทางไม่นานนักประมาณไม่เกิน ๑๐ นาที

เมื่อมาถึง เราได้เห็นผู้คนเดินพลุกพล่านเพื่อจับจ่ายซื้อของที่ต้องการ บรรยายภาศการซื้อขายค่อนข้างคึกคัก โดยเฉพาะสินค้าจำพวกอาหารการกินทั้งของสดและของแห้ง ผักผลไม้ต่าง ๆ พวกเราหลายคนมีโอกาสนั่งสัมภาษณ์แม่ค้าเพื่อเก็บข้อมูลในเรื่องที่สนใจและเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อนำไปพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันบนรถระหว่างเดินทาง หลายคนพยายามเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คนที่นี่ด้วยการทำตัวเป็นลูกค้าชั้นดี และเนื่องจากคนไทยได้ชื่อว่าเป็นนักชื้อตัวยงอยู่แล้ว จึงทำให้เชื่อได้ว่ากระแสการเงินในตลาดเช้าที่เมืองดาวันนั้นคงจะสะพัดมากกว่าปกติพอสมควร

หลังจากเก็บข้อมูลได้พอสมควรแล้ว พวกเราก็เดินทางต่อไปยังวัดพระธาตุเขวเจินตะซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบพม่าตั้งอยู่บนเนินเขาไม่ห่างจากตัวเมืองดามากนัก สามารถมองเห็นองค์เจดีย์แต่ไกลจากในเมือง วัดพระธาตุเขวเจินตะนี้มีเจดีย์ทองขนาดใหญ่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเป็นประธานของวัดล้อมรอบด้วยเจดีย์บริวาร ๔ องค์ บริเวณภายในองค์เจดีย์ประธานด้านล่างทำเป็นห้องโถงประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ภาพเขียนพุทธประวัติ และยังมีแบบจำลองของพระธาตุและเจดีย์ รวมถึงพุทธสถานต่างๆที่สำคัญทั่วประเทศพม่าจัดแสดงเอาไว้ ด้านบนเป็นองค์เจดีย์ทรงระฆังคว่ำสามารถเดินขึ้นไปเวียนประทักษิณได้ ซึ่งเมื่อขึ้นไปชมแล้วสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองดาได้ทั้งเมือง

นอกจากนั้น บริเวณด้านนอกขององค์พระธาตุยังมีภาพเขียนสีบอกเล่าเรื่องราวพุทธประวัติไว้โดยรอบ

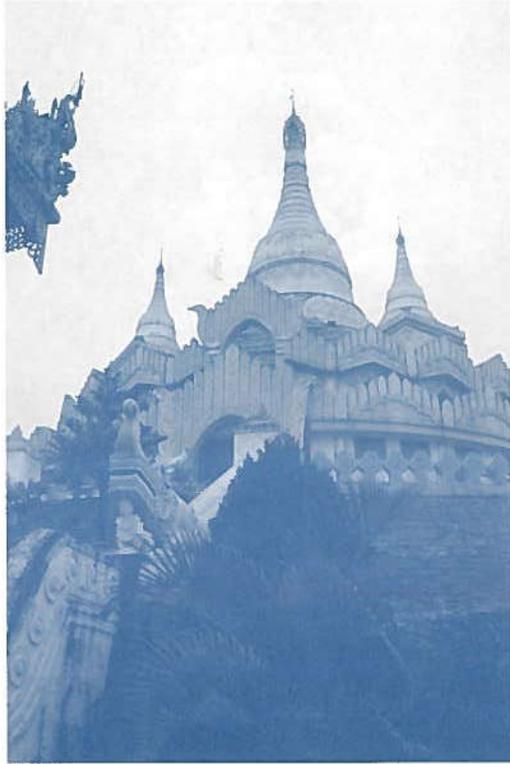
ที่วัดแห่งนี้มีสิ่งหนึ่งที่แปลกไปจากวัดในบ้านเราคือ พระพุทธรูปยืนชัณู ทั้งนี้ เนื่องจากผู้คนที่มีความเชื่อว่ามีอายุยืนยาวหรือสุขภาพดีมักจะมา

• สักรวตลาดเช้าที่เมืองดา

ประทับ ณ สถานที่แห่งนี้และมีพุทธทำนายว่าต่อไปสถานที่นี้จะมีชื่อเสียงรุ่งเรือง จึงได้มีการสร้างรูปพระพุทธรูปยืนชัณูไปทางตัวเมืองเพื่อเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในพุทธประวัติ(ตามความเชื่อ)และเพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่จะนำชื่อเสียงรุ่งเรืองมาให้แก่เมืองตามพุทธทำนายนั่นเอง

ด้านล่างของเนินเขาอันเป็นที่ตั้งของวัด เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งคณะของเราได้เดินทางไปเยี่ยมชมด้วย พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีอาคาร ๒ ชั้น ทาสีชมพูทั้งหลัง ดูเด่นแต่ไกล ภายในจัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาและโทษของยาเสพติดจำพวกฝิ่นและอื่นๆ ดังกล่าวมาข้างต้นแล้วว่าแต่เดิมบริเวณเมืองดาแห่งนี้มีชื่อเสียงมากด้านยาเสพติด ชาวบ้านและชาวเขานิยมปลูกฝิ่นและทำไร่ฝิ่นกันมาก จนกระทั่งได้มีการออกกฎหมายห้ามปลูกฝิ่นและกวาดล้างผู้ที่กระทำความผิดกฎหมาย ประชาชนจึงเลิกปลูกฝิ่น แต่ก็ทำให้เกิดการว่างงานและชาวบ้านขาดรายได้เป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวโดยอนุญาตให้มีการตั้งสถานคาสิโนขึ้นจนทำให้ครั้งหนึ่งเมืองดาได้ชื่อว่าเป็นลาสเวกัสแห่งสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งถ้าจะว่าไปแล้วไม่ว่าจะเป็นยาเสพติดหรือการพนันก็นับว่ามีความเลวร้ายไม่ต่างกันเลย

จากนั้นคณะของเราได้เดินทางไปดูฟาร์มหมี่ที่เลี้ยงไว้เพื่อเจาะเอาดี ชาวจีนถือกันว่าดีหมี่เป็นสุดยอดของตัวยาคูหนึ่งและมีราคาแพงมาก ลักษณะ

- (บน) พระพุทธรูปยืนชี้นำไปทางเมืองลา
- (ซ้าย) พระธาตุเขวเจินตะ

ของฟาร์มเป็นโรงเรือนชั้นเดียว หลังคาสูง ด้านหน้าบริเวณทางเข้าเป็นส่วนต้อนรับ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหมี่ เช่น ตีหมี่ น้ำมันหมี่ ซึ่งคณะของเราหลายคนซื้อติดมือกันมาทั้งที่ก่อนหน้านี้บ่นส่งสารหมี่ที่ต้องถูกเจาะเอาตีในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ภายในอาคารมีกรงเลี้ยงหมี่อยู่จำนวนหลายสิบกรง โดยแยกเลี้ยงตัวละกรง ผู้เข้าชมสามารถเดินเข้าไปดูได้ แต่เนื่องจากกลิ่นสาบของหมี่ซึ่งรุนแรงมากจนทำให้เกิดอาการคลื่นเหียน หลายคนต้องปิดจมูก ในขณะที่อีกหลายคนทนกลิ่นไม่ได้ ต้องออกมาภายนอกเพื่อหาสูดอากาศบริสุทธิ์หายใจ

สถานที่สุดท้ายที่เมืองลาที่คณะของเราเดินทางไปที่คือ ตำนต้าลี่วะ ซึ่งเป็นตำบลชายแดนพม่า-จีน อันที่จริงเราสามารถเดินทางไปเมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา ได้โดยทางด่านนี้ แต่เนื่องจากปัจจุบันด่านนี้ถูกปิด ไม่อนุญาตให้ผ่านเข้าออก เราจึงต้องย้อนกลับเข้าประเทศไทยก่อนแล้วจึงเดินทางเข้าสิบสองปันนาโดยผ่านทางตำบลชายแดนเมืองหล้า ประเทศสปป.ลาวแทน

หลังจากถ่ายรูปกันที่หลักกิโลเมตรที่ศูนย์ซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางเขตชายแดนจีน-ลาวเพื่อเป็นที่ระลึกที่ได้มาเหยียบแผ่นดินจีนแล้ว คณะของเราที่เดินทางกลับโดยมีเป้าหมายที่เมืองเชียงคองเป็นสถานที่ศึกษาดูงานต่อไป ระหว่างทางรถของเราซึ่งมีอยู่ ๒ คัน ได้แยกกันโดยรถบัสคันใหญ่เดินทางไปชมวัด ส่วนรถบัสคันเล็กซึ่งผู้เขียนนั่งมาได้แยกไปเมืองม้า ซึ่งรัฐบาลจีนได้ย้ายบ่อนคาสิโนไปเปิดที่นี่ บางคนในคณะเราได้เข้าไปดูงานข้างใน แต่ผู้เขียนและสมาชิกอีกกลุ่มหนึ่งได้ผ่านบ่อนคาสิโนเข้าไปในหมู่บ้านชาวไทยลื้อซึ่งตั้งอยู่ลึกเข้าไปข้างใน เพื่อศึกษาสภาพบ้านเรือนวัดวาอารามและวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อประมาณ ๔๕ นาที จึงเดินทางกลับออกไปพบกับคณะใหญ่และเดินทางต่อไปเมืองเชียงคอง

กว่าพวกเราจะเดินทางมาถึงเมืองเชียงคองก็เป็นเวลาค่ำแล้ว หัวหน้าคณะเดินทางได้พาเราไปนั่งจิบน้ำชาที่ริมหนองคอง ซึ่งเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่บริเวณกลางเมือง ผู้คนที่นี้มีความเชื่อว่าพระพุทธรูปเจ้าเศยเสด็จมาประทับที่เมืองเชียงคองและได้มาล้างบาตรที่

- (บน) สภาพภายในหมู่บ้านไทลื้อ
- (ซ้าย) พระพุทธรูปภายในพระธาตุขเวจันตะ

หนองตุงแห่งนี้ กล่าวกันว่าหนองน้ำนี้มีระดับน้ำคงที่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเกิดฤดูไหนระดับน้ำในหนองไม่เคยลดลงเลย

หนองตุงเป็นหนึ่งในจำนวนหนองน้ำที่มีอยู่ทั้งหมด ๙ แห่ง และเป็นหนึ่งในสถานที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในฉายานามของเมืองเชียงตุง ที่กล่าวว่าเมือง “**จ๋ม จอม ๗ เชียง ๙ หนอง ๑๒ ประตู่**” อันหมายถึง จอม หรือยอดตอยที่อยู่ในเมืองเชียงตุงสามยอด อันได้แก่ จอมม่น จอมคำ และจอมทองเจ็ดเชียงคือหมู่บ้านดั้งเดิมของเมืองเชียงตุงก่อนที่จะมีการขยายออกไป ได้แก่ เชียงยี่น เชียงจันทร เชียงลาน เชียงงาม เชียงซุ่ม เชียงจัน และเชียงจาม ส่วนเก้าหนอง ได้แก่ หนองตุง หนองเย หนองยาง หนองท่าซ้าง หนองแก้ว หนองไค้ หนองปอง หนองผา และหนองเข้ และสิบสองประตู่ คือ ประตู่ต่าง ๆ ของเมืองเชียงตุงที่มีมากกว่าเมืองโบราณอื่นๆ (ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=sasis&date=๑๙-๐๔-๒๐๐๗&group=๑&gblog=๑๗>)

หลังจากที่ได้นั่งจิบน้ำชาและพูดคุยถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาได้สักครู่ใหญ่ ๆ คณะของเราก็เดินทางเข้าพักที่โรงแรม ที่มีชื่อว่า นิวเชียงตุง ซึ่งเป็นโรงแรมที่สร้างขึ้นบริเวณที่เคยเป็นที่ประทับของเจ้าฟ้าเม็องเชียงตุงในอดีต ที่เรียกกันว่า หอคำ ซึ่งปัจจุบันได้ทุบทิ้งไปเพื่อสร้างอาคารที่พักแห่งนี้ คง

เหลือร่องรอยหลักฐานเพียงภาพถ่ายซึ่งผู้เขียนได้ซื้อเก็บไว้เพื่อการศึกษาจากร้านถ่ายรูปแห่งหนึ่ง ซึ่งเห็นแล้วเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะมีความยิ่งใหญ่สวยงามทีเดียว หากเก็บเอาไว้จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของเมืองเชียงตุง

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

วันนี้เรามีโปรแกรมที่จะต้องศึกษาเก็บข้อมูลที่เมืองเชียงตุง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญอีกแห่งหนึ่งของการเดินทางมาศึกษาตุงาน

เมืองเชียงตุง (Kyain tong) ตั้งอยู่ในรัฐฉาน (Chan State) ของประเทศพม่า เป็นเมืองของชาวไทเขิน และชาวไทยใหญ่ ในอดีตถือได้ว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองเทียบเท่าเมืองเชียงใหม่แห่งล้านนา และเมืองเชียงรุ่งแห่งสิบสองปันนา เดятทีเดียว

เชียงตุงมีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยเขินหรือไทเขิน มีไทใหญ่ และ พม่า รองลงมา ยังมีชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น อาข่า ปะดอง ว้า ลาฮู ลีซอ ลัวะ ฯลฯ

ประวัติความเป็นมาของเมืองนั้นมีตำนานเล่าขานกันว่า เคยเกิดน้ำท่วมใหญ่ท่วมเมือง ไม่มีที่จะไปเนื่องจากเป็นแอ่ง แต่ว่ามีฤๅษีนามว่า ตุงคฤๅษี แสดงอิทธิฤทธิ์ทำให้น้ำไหลออกไปอยู่ตรงกลางเมือง

• วัดภายในหมู่บ้าน มีการตกแต่งอย่างวิจิตรตามแบบศิลปะไทลื้อ

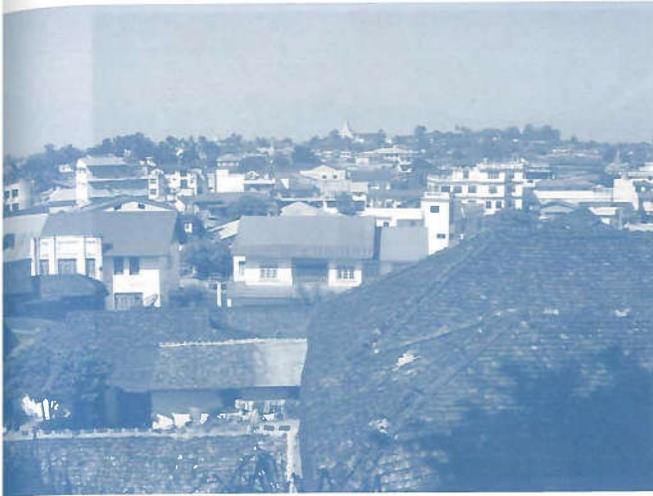
ทำให้เกิดเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ เรียกกันว่า หนอง
ตุง อันเป็นที่มาของชื่อ เชียงตุง เป็นแคว้นแคว้นที่
เจริญรุ่งเรืองด้วยพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม อุดม
ไปด้วยป่าไม้ และมีเจ้าฟ้าที่เข้มแข็งปกครอง จึง
เฉลิมนามให้ใหม่ว่า เขมรัฐตุงคบุรี

พงศาวดารของเมืองได้กล่าวไว้ว่า เมื่อจุลศักราช
๗๙๑ (พ.ศ. ๑๗๗๒) พญามังรายได้เสด็จ
ประพาสป่าและทรงไล่กวางทองมาจนถึงเมืองเชียงตุง
พระองค์ทรงสังเกตเห็นภูมิประเทศของเมืองเชียงตุงก็พอ
พระทัยมาก จึงสั่งให้ข้าราชการบริวารสถักรูปพรานจูง
หมาพาไถ่แบกธนูไว้บนยอดคอยที่เห็นเมือง หลังจากนั้น
พระองค์ก็เสด็จกลับมาจากเมืองเชียงตุงแล้วทรงส่ง
กองทัพ มีแม่ทัพนามว่าขุนคงและขุนคตัง ให้มาชิง
เมืองเชียงตุงจากชาวตุงแต่ก็ไม่สำเร็จ พระองค์จึงส่ง
มังคุมและมังเคียน ซึ่งเป็นชาวตุงที่อาศัยอยู่กับ
พระองค์มารบอีกครั้ง ปรากฏว่าได้ชัยชนะ พญามัง
รายจึงมอบให้มังคุมและมังเคียนปกครองเมืองเชียงตุง
ภายหลังเมื่อมังคุม มังเคียน ล้มชิวิต พญามังรายจึง
ส่งเจ้าน้ำท่วมผู้เป็นราชบุตรไปปกครองเมืองเชียงตุง
เมื่อ พ.ศ. ๑๗๙๖ เชียงตุงจึงเป็นเมือง “ถูกช้าง
หางเมือง” หรือ “เมืองถูกหลวง” ขึ้นกับอาณาจักร
ล้านนา

ในปี พ.ศ. ๑๙๑๑ พระยาผาญู (พ.ศ. ๑๙๑๑-

๑๙๑๙) กษัตริย์แห่งเมืองเชียงใหม่ ได้ส่งพระโอรส
ไปครองเมืองเชียงตุง คือ พระยาเจ็ดพันตู โอรสของ
พระองค์ได้ทำนายไว้ว่า “เมืองเชียงตุง เป็นเมืองนาม
จันทร์ น้ำไหลจากทางทิศใต้ไปทิศเหนือ ผู้หญิงกิน
เมืองดี ถ้าผู้ชายกินเมืองให้เลี้ยงเงินเมือง ๕๐๐ นา
และสร้างเจดีย์เป็นชื่อเมืองจึงจะดี” ในการเสด็จไป
ครองเมืองเชียงตุงในครานั้น พระยาเจ็ดพันตูจึงทรง
ได้นำเอาช้างม้า คนพลติดตามไปเป็นจำนวนมาก
รวมทั้งพระไตรปิฎกและพระสงฆ์ ๔ รูป คือ พระมหา
ธัมมไตร จากวัดพระแก้วเชียงราย พระธัมมลังกา วัด
หัวข่วง พระทศปัญญา วัดพระกลาง พระมหาหงสาว
ดี วัดจอมทอง เมืองเชียงใหม่

ในสมัยพญากือนาถึงสมัยพญาแก้ว (พ.ศ.
๑๙๑๙-๒๐๖๙) ซึ่งเป็นช่วงที่พระพุทธศาสนา
เจริญรุ่งเรืองมากในอาณาจักรล้านนานั้น ความ
สัมพันธ์ระหว่างเชียงใหม่กับเชียงตุงเป็นไปอย่าง
แน่นแฟ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากเชียงใหม่สู่
เชียงตุงไปถึงเชียงรุ่งจึงเป็นไปได้โดยง่าย แบ่งได้เป็น
๒ ช่วงกว้าง ๆ คือ ในสมัยพญากือนาพระสงฆ์
นิกายรามัญวงศ์ (พม่า ผสม มอญ) จากวัดสวน
ดอก และในสมัยพระเจ้าติโลกราช นิกายสิงหล
(สุโขทัย อุษยยา) จากวัดป่าแดง ได้ออกเดินทางไป
เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชาวเมือง นอกจากนั้น

- (บน) สันตนาการยามว่าง
- (ซ้าย) เมืองเชียงตุงในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยตึกกรมบ้านช่อง

วัฒนธรรมด้านตัวอักษรและภาษา ก็ได้รับการเผยแพร่ ออกไปด้วย ตัวเมืองของล้านนาและตัวเขียนของไทย เชนจึงมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก

เชียงตุงมีเจ้าฟ้าปกครองอยู่ ๓๓ พระองค์ พระองค์สุดท้ายคือ “เจ้ารัตนะก้อนแก้วอินแถลง” หรือ เจ้าอินแถลง ซึ่ง อยู่ร่วมสมัยกับ รัชกาลที่ ๕ ของไทย ภายหลังจากพระองค์สิ้นพระชนม์ เชียงตุงก็ ตกไปอยู่ภายใต้อำนาจของอังกฤษ จนกระทั่งในสมัย ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้ส่งกำลังทหาร ภายใต้การนำของ พลตรีผิน ชุณหะวัณ (ต่อมาได้เลื่อนเป็น จอมพลผิน ชุณหะวัณ) เข้ายึดเมืองเชียงตุงและเมืองพานจาก อังกฤษ ที่เคยเป็นของชาวสยาม โดยความช่วยเหลือ จากญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ นอกจากนั้น กองทัพไทยยังเข้าไปโจมตีและ ปกครองเมืองตองยีและสิบสองปันนาอีกด้วย โดยมี ประเทศญี่ปุ่นช่วยให้บริเวณเมืองเชียงตุง และเมือง พานมาร่วมเข้ากับประเทศไทย รวมทั้งหมคนี้ทำให้จัด ตั้งเป็น สหรัฐไทยเดิม ในเวลาต่อมา

เมื่อไทยสามารถยึดเมืองเชียงตุงได้แล้วก็จัดให้ เป็นจังหวัดหนึ่งของไทย มีชื่อว่า จังหวัด สหรัฐไทย เดิม และแต่งตั้งให้ พลตรีผิน ชุณหะวัณ ดำรง ตำแหน่งเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำจังหวัดสหรัฐไทยเดิม เพื่อควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเมือง เชียงตุง ในขณะเดียวกันทางรัฐบาลไทยก็ได้ทูลเชิญ เจ้าเมืองเหล็กพรมลือ โอรสองค์ใหญ่ของเจ้าฟ้าก้อน

แก้วอินแถลง พร้อมด้วยเจ้าแม่พุมเวท ที่ไปช่วย ราชการและพำนักอยู่ที่เมืองโหม่พม่า ชายแดนพม่า ติดกับประเทศอินเดีย ตามคำสั่งรัฐบาลอังกฤษ พร้อม ด้วยเจ้าหญิงทิพวรรณ (ณ ลำปาง) ณ เชียงตุง และ ราชธิดา ให้กลับมาเป็นมิ่งขวัญของชาวเชียงตุง โดยมี เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ พร้อมด้วยคณะสงฆ์ เสนาอามาตย์ นายแคว้น นายแขวง และพ่อเมืองต่างๆ ในเขตเชียง ตุงได้พร้อมใจกันจัดพิธีทำขวัญขึ้นที่ คุ่มหลวงแล้ว สถาปนาพระองค์เป็น “เจ้าฟ้าสิริสุวรรณราชสพรหม ลือ” ปกครองเมืองเชียงตุงเป็นองค์ที่ ๔๐

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) สิ้นสุดลง รัฐบาลไทยต้องมอบเชียงตุงให้แก่ สหประชาชาติ (UN) อังกฤษได้เข้ามามีบทบาทต่อ พม่าและเชียงตุงอีกครั้งหนึ่ง ขณะนั้น เจ้าฟ้าพรม ลือ ตัดสินพระทัยเข้ามาพำนักที่เมืองเืองโหม่พร้อม ด้วยครอบครัว โดยมี เจ้าฟ้าองค์สุดท้าย คือ เจ้าฟ้า ชายโหลง ปกครองเมืองเชียงตุงสืบมาเป็นองค์ที่ ๔๑ นับว่าไทยเราได้ปกครองเมืองเชียงตุงนานเพียงแค่ ๓ ปีเท่านั้น ก็ต้องสูญเสียเมืองเชียงตุงไป

อย่างไรก็ดี ประชาชนชาวพม่าซึ่งมีหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ ได้รวมตัวกันต่อต้านการปกครองของ อังกฤษ ได้รวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อขับไล่อังกฤษ ออกไปให้พ้นจากประเทศพม่า โดยรัฐบาลพม่าในขณะ นั้นได้เรียนเชิญผู้นำชนกลุ่มน้อยต่างๆมาเซ็นสัญญา มอบเมืองทุกเมือง ที่ตนปกครองอยู่ให้พม่า เมือง เชียงตุงโดยเจ้าฟ้าชายโหลง ได้เซ็นมอบเมืองเชียงตุง

ให้แก่พม่า เหมือนกับผู้นำชนกลุ่มน้อย
อื่นๆ โดยในสนธิสัญญาปางหลวงระบุว่า
เมื่อขับไล่อังกฤษออกจากพม่าได้แล้ว จะ
แบ่งเขตปกครองเป็นรัฐๆ โดยให้ผู้นำชน
เผ่าต่างๆ เป็นผู้นำรัฐที่ตั้งขึ้นใหม่ รวมทั้ง
รัฐเชียงตุงด้วย แต่เมื่อภารกิจการขับไล่
อังกฤษพ้นจากประเทศพม่าแล้ว รัฐบาล
พม่า ไม่ได้ปฏิบัติตามสนธิสัญญา ที่
ตกลงกันได้ ไม่เพียงเท่านั้นรัฐบาลพม่ายัง
พยายาม เข้าครอบงำชนกลุ่มน้อยต่างๆ
หลากหลายวิธีแต่ก็ไม่สำเร็จ จึงทำให้ชน
เผ่าต่างๆ เรียกร้องหา สัญญาปางหลวง
โดยการรวมตัวต่อต้านรัฐบาลพม่าจนถึงปัจจุบัน เช่น
รัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ รัฐไทใหญ่ หรือรัฐฉาน รัฐว้า
 เป็นต้น เมืองเชียงตุงจึงสิ้นสุดราชวงศ์ปกครองนับแต่
บัดนั้นเป็นต้นมา

เมื่อประเทศพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๓ เชียงตุงก็ถูกผนวก
เข้าอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ต่อมาในปี พ.ศ.
๒๕๐๕ นายพลเนวิน ผู้นำของพม่าได้ทำการ
รัฐประหารและใช้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยมใน
การปกครองประเทศ เชียงตุงซึ่งเคยมีเจ้าฟ้าปกครอง
มาโดยตลอดก็ต้องสิ้นสุดลง และนับตั้งแต่ปี พ.ศ.
๒๕๐๖ เชียงตุงก็ถูกส่งไปพร้อมกับพม่า
ซึ่งเกิดจากปัญหาการเมืองการปกครองภายใน
ประเทศ

จากปัญหาการเมืองการปกครองของประเทศ
พม่าทำให้การไปมาหาสู่และค้าขายระหว่างประชาชน
ทั้งสองประเทศไม่สะดวก แต่ในความเป็นจริง
ประชาชนทั้งสองประเทศก็ยังไปมาหาสู่กันเป็นประจำ
ในลักษณะของการลักลอบ เมื่อวันที่ ๑๖
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลไทยกับรัฐบาล
พม่าจึงได้ร่วมกันทำข้อตกลงว่าด้วยการข้ามแดน
ระหว่างประเทศทั้งสอง โดยตั้งด่านทำหนังสือผ่าน
แดนชั่วคราวเรียกว่า บอร์เดอร์พาส (Temporary
Border Pass) ให้แก่ผู้ประสงค์จะเดินทางไปสู่เมือง
เชียงตุง เมืองลา และเมืองที่อยู่ในกลุ่ม รัฐฉาน มี
กำหนดการเดินทางไปได้ไม่เกิน ๗ วัน ไม่ต้องทำวีซ่า
หรือ พาสปอร์ต หากเกินกว่านั้น จะต้องแจ้งเป็น

• พระเจ้าหลวง

กรณีพิเศษ ปัจจุบันผอนผันมีกำหนด ๑๕ วัน
([http://www.lanna.mbu.ac.th/artilces/
Kyaingtong๐๑.asp](http://www.lanna.mbu.ac.th/artilces/Kyaingtong๐๑.asp))

วันนี้คณะของเราตื่นนอนกันแต่เช้าเช่นเดิม หลัง
จากรับประทานอาหารเช้าแล้ว พวกเราก็พากันเดิน
ข้ามถนนเพื่อไปกราบนมัสการพระเจ้าหลวง ซึ่ง
จำลองมาจากพระเจ้าพะตะแข่งแห่งเมืองมันตะเลย
ที่ประดิษฐานอยู่ในวิหารเชียง ๆ กับโรงแรมที่พัก
วิหารแห่งนี้มีถนนล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน จึงดูคล้ายกับ
วงเวียนของเมืองเชียงตุง

ภายในวิหารประดิษฐานพระเจ้าหลวง พุทธ
ลักษณะเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องแบบพม่า แต่
เอกลักษณ์สำคัญที่ทำให้พระพุทธรูปองค์นี้มีความแตก
ต่างจากพระพุทธรูปองค์อื่น ๆ โดยทั่วไป ก็คือ พระ
พักตร์ของพระพุทธรูปที่ได้รับการขีดล้างทุกวันพระจน
เป็นมันวาว คล้ายกันกับพระเจ้าพะตะแข่งเมือง
มันตะเลย (แต่พระเจ้าพะตะแข่งมีการขีดล้างพระ
พักตร์ทุกวัน) ส่วนองค์พระมีลักษณะตะปุ่มตะป่ำซึ่ง
เกิดจากการนำทองคำเปลวมาปิดพอกจนหนา
อย่างไรก็ดี ทางวัดไม่อนุญาตให้ทั้งอุบาสกและ
อุบาสิกาที่จะทำบุญด้วยการปิดทองพระขึ้นไปปิดเอง
แต่จะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งดูแลวัดเป็นผู้นำขึ้นไปปิดให้เท่านั้น

จากนั้นก็ได้พาเราเดินไปชมหอคำเจ้าบุญวาท
ซึ่งเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ๒ ชั้น ลักษณะทาง
สถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียลหรือแบบอาณานิคม คือ
สถาปัตยกรรมแบบตะวันตกที่นำมาปลูกสร้างใน

● หอคำเจ้าบุญวาท

ประเทศที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบประเทศอาณานิคม สภาพปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าอาคารหลังนี้ยังคงได้รับการรักษาไว้ค่อนข้างดีพอสมควร โดยมีคุณลุงท่านหนึ่งซึ่งเคยเป็นข้ารับใช้ของเจ้าบุญวาทและเป็นพลขับของพลตรีผิน ชุณหะวัณ เป็นผู้ดูแลรักษา

จากหอคำเจ้าบุญวาท รถได้พาคณะของเรามาที่วัดจอมคำ ซึ่งเป็นวัดใหญ่ตั้งอยู่บนยอดเนินเขา มีเจดีย์สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ซึ่งสามารถมองเห็นแต่ไกล ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของวัดเป็นแบบพม่าหรือไทใหญ่ คือ พระธาตุเจดีย์มักทำฐานสูงชันลดหลั่นกัน องค์ระฆังมีขนาดเล็กตกแต่งด้วยวิจิตรศิลป์พม่าทั่วไป หลังคาหรือเครื่องบนของสถาปัตยกรรมประเภทวิหารหรือมณฑปมักทำทรงสูงชันกันหลายชั้น และมีการประดับประดาด้วยลวดลายตกแต่งอย่างวิจิตรงดงาม

ภายในวิหารของวัดจอมทองแห่งนี้ ประดิษฐานไว้ด้วยพระพุทธรูปศิลปะไทยใหญ่ขนาดใหญ่น้อยเรียงรายกัน มีการประดับตกแต่งบริเวณซุ้มพระและฐานชุกชีด้วยการปิดทองร่องซาดเป็นลวดลายพันธุ์พฤกษาและสัตว์ในนิยายรวมทั้งลายรูปเทพพนม ที่บริเวณผนังตกแต่งด้วยภาพพุทธประวัติและชาดกในพุทธศาสนาเป็นลวดลายสีทองบนพื้นแดง

หลังจากที่เดินชมความงดงามภายในพระวิหารแล้ว หลายคนในคณะของเราได้เดินประทักษิณรอบพระเจดีย์ ๓ รอบ ก่อนเดินทางกลับออกจากวัดเพื่อไปชมตลาดเมืองเชียงใหม่ อันเป็นโปรแกรมการเดินทาง

ทางที่หลายคนรอคอย

ตลาดของเมืองเชียงใหม่ มีการแบ่งพื้นที่จำหน่ายสินค้าที่เป็นของแห้งและของสดเอาไว้เป็นอย่างดีเป็นสัดส่วน สินค้าที่มีส่วนใหญ่มากจากจีน พม่า และไทย ตัวตลาดมีขนาดใหญ่พอสมควร ทำให้การเดินทางเดินตลาดเป็นไปอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินของบรรดานักชื้อจากเมืองไทย บ้างมองหา ชะนาคา เครื่องสำอางลักษณะเหมือนแป้ง (ที่สาวพม่าชอบทาหน้าเป็นวง) บ้างมองหาสินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องประดับ บ้างหาซื้อหนังสือ แผนที่ ในขณะที่อีกหลายคนมองหาของกิน เนื่องจากรู้ว่าที่นี่มีร้านโรตีสี่ชั้นชื่อ เรียกว่า โรตีสี่ชื่อ ซึ่งมีวิธีทำโดยการนวดแป้งให้เป็นแผ่นแล้วนำไปแปะในโอ่ง ซึ่งมีกรรนำถ่านร้อนๆ ไปใส่ไว้ เมื่อตัวโอ่งร้อนแล้ว แป้งก็จะสุกกรอบได้ที่แล้วจึงนำมาปรุงด้วยน้ำตาล นม กล้วย ฯลฯ แล้วแต่จะสั่ง เสริฟร้อนๆ กับชาหรือกาแฟ ซึ่งผู้เขียนก็ไม่มีขอมพลาดเมนูนี้เช่นกัน

รายการสุดท้ายที่เมืองเชียงใหม่ก็คือการแวะเยี่ยมชมหมู่บ้านทำเครื่องเงิน หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่บนเนินสูงสักหน่อย เมื่อขึ้นไปถึงจึงสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองที่เต็มไปด้วยอาคารบ้านเรือนได้อย่างชัดเจน

เครื่องเงิน คือ ภาชนะไม้ไผ่สานเคลือบน้ำรักสีดำ หรือทาเคลือบด้วยชาดให้มีสีแดง หากเป็นของเจ้านายจะตกแต่งด้วยสีทองและลวดลายวิจิตรงดงาม เหตุที่เรียกเครื่องเงินก็เพราะไทเขินเป็นชนชาติผู้เป็นเจ้าของงานมาก่อนนั่นเอง

วิธีการทำเครื่องเงินโดยสังเขป คือ สานไม้ไผ่เป็นรูปทรงภาชนะตามต้องการ แล้วลงสมุก (ดินสอพองผสมน้ำ) รอจนแห้งแล้วลงรักนำไปช้อนมาขัดให้เรียบ ลงสมุกอีกแล้วขัด ทำซ้ำกัน ๒-๓ ครั้ง จากนั้นจึงตกแต่งให้งดงาม

ชาวไทเขินทำเครื่องเงินใช้ในครัวเรือนพร้อม ๆ กับนำไปแลกกับสินค้าอื่น เครื่องเงินจึงเป็นของใช้ในชีวิตประจำวันของครอบครัวชาวไทเขินเกือบทุกหลังคาเรือนในยุคก่อน แต่ปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนมาเป็นสินค้าประเภทของฝากของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

● พระพุทธรูปภายในวิหารวัดจอมทอง

เที่ยว ซึ่งบางคนในคณะของเราก็ได้ดูท่อน้ำที่ตกกรรมาพื้นบ้านนี้ไว้คนละชั้นสองชั้น พอได้เป็นที่ระลึกในการมาเยือนหมู่บ้านเครื่องเขินที่ยังคงหลงเหลืออยู่เพียงหมู่บ้านเดียวในเมืองเชียงตุงแห่งนี้

จากนั้นรอดได้พาเราย้อนกลับตามเส้นทางเดิมสู่เมืองท่าซี้เหล็ก พวกเราเดินทางถึงท่าซี้เหล็กก็เป็นเวลาเย็นแล้ว ประมาณ ๑๗.๓๐ น. หลังจากแวะซื้อข้าวของติดไม้ติดมือกันคนละเล็กคนละน้อยแล้ว ก็ข้ามด่านกลับคืนสู่ประเทศไทย จากนั้น คณะเดินทางของพวกเราได้แยกกันเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอกซึ่งเคยเดินทางไปสืบทอดบิณฑบาตแล้ว ได้เดินทางกลับก่อนโดยรถตู้ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมารอรับอยู่ที่แม่สาย ส่วนกลุ่มใหญ่ที่เหลือซึ่งประกอบไปด้วยนักศึกษาปริญญาเอกรุ่นที่ ๖ และนักศึกษาปริญญาเอกรุ่นที่ ๑-๕ บางส่วน ได้เดินทางไปยังอำเภอเชียงของเพื่อพักค้างคืนรอข้ามแม่น้ำโขงไปยังประเทศสปป.ลาวในวันรุ่งขึ้น

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะผู้ร่วมเดินทางออกจากที่พักเวลาประมาณ ๗.๐๐ น. เพื่อเดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองไทยลาวที่อำเภอเชียงของ จากนั้นจึงลงเรือโดยสารลำละประมาณ ๑๐ คน ข้ามแม่น้ำโขงไปยังเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศสปป.ลาว โดยมีรถมินิ

บัสมารับคณะของเรา เมื่อพร้อมจึงออกเดินทางไปเมืองสืบทอดบิณฑบาต ผ่านเมืองบ่อเต็น บ่อหาน ถึงเมืองหล้า ประชุมที่สืบทอดบิณฑบาตทางทิศตะวันออก ผ่านชุมชนน้อยใหญ่นับร้อยนับพันลูก โดยระหว่างนี้ผู้เข้าร่วมเดินทางต้องทำการสังเกต สำรวจและศึกษาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ชุมชน วิถีชีวิตของประชาชนลาว ตลอดจนสภาพแวดล้อม

และบรรยากาศรอบ ๆ จากสิ่งที่พบเห็นตลอดเส้นทางเพื่อนำมาอภิปราย แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลที่ได้ โดยการนำเสนอเป็นรายบุคคล

เรามาถึงเมืองหล้าเมื่อเวลาประมาณ ๑๔.๓๐ น. จากนั้นได้ทำเรื่องผ่านแดนเพื่อเดินทางเข้าสู่เมืองเชียงรุ่ง เบ้าหมายในการเดินทางวันนี้ การเดินทางในช่วงนี้ค่อนข้างสะดวกสบายมากกว่าช่วงที่ผ่านมาที่ผ่านประเทศลาว แม้ว่าภูมิประเทศจะเป็นภูเขาตลิ่งชันชันเหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากถนนที่เราใช้การเดินทางครั้งนี้ เป็นถนนใหม่ที่เพิ่งสร้างเสร็จ เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นถนนไฮเวย์อย่างดี ช่วงที่มีเป็นภูเขาที่มีการเจาะช่องเป็นอุโมงค์นับได้กว่า ๓๐ อุโมงค์ตลอดเส้นทาง ช่วงที่เป็นหุบเขาก็สร้างเป็นสะพาน ทำให้รถสามารถทำเวลาได้ดี ทำให้ประหยัดเวลาเดินทางไปได้มากทีเดียว

เชียงรุ่ง เมืองที่เป็นเป้าหมายในการเดินทางวันนี้ อยู่ที่สืบทอดบิณฑบาต หรือสืบทอดพันนา หรือชื่อเต็มว่าเขตปกครองตนเองชนชาติไท สืบทอดบิณฑบาต ชาวไทลื้อออกเสียง พ.พาน เป็นเสียง ป.ปลา จึงออกเสียงหัวเมืองทั้งหมดที่มีสืบทอดพันนาเป็นสืบทอดบิณฑบาต ระบบการปกครองแบบพินนาก็เริ่มขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าอินทร์เมืองรัชกาลที่ ๒๑ แห่งอาณาจักรหอคำ เชียงรุ่ง ในราวปี พ.ศ.๒๑๑๕ ซึ่งมีเมืองต่างๆ กระจายกันอยู่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง ตามคำเรียกขานอย่างคล้องจองของชาวไทลื้อที่ว่า ๕ เมืองตะวันตก ๖ เมืองตะวันออก อันหมายถึงเมืองหรือพินนาทางฝั่งตะวันตกของของแม่น้ำโขงนั้นมี ๕ เมือง และฝั่งตะวันออกอีก ๖ เมือง รวมกับเชียงรุ่งซึ่งเป็น

● เครื่องเงินตกแต่งด้วยลวดลายทอง ของใช้ของเจ้านายซึ่งปัจจุบันถูกนำมาผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

ศูนย์กลางอีก ๑ เมือง เป็น ๑๒ เมืองใหญ่ หรือ ๑๒ พันนา

สิบสองปันนาเป็นดินแดนของชาวไทลื้อ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มชนชาติ ไท หรือ ไต ชนชาติที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาช้านานในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออุษาคเนย์ เป็นชนชาติที่มีภาษาวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีความสามารถทางการเพาะปลูกและการเกษตรกรรมเก่าแก่ไม่แพ้ชาติใดในโลก หลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางโบราณคดีระบุว่า ชาวไทลื้อดำรงชนชาติมานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี อาณาจักรที่เป็นศูนย์กลางของชาวไทลื้อนั้นสถาปนาขึ้นเมื่อราว ๘๐๐ ปีก่อน โดย ซุนเจี๋ย หรือ พญาเจี๋ย ได้รวบรวมชาวไทลื้อกลุ่มเล็กๆให้เป็นปึกแผ่นและสถาปนาอาณาจักร หอคำเชียงรุ่งขึ้นบริเวณเมืองเชียงรุ่งเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาแห่งนี้ในปี พ.ศ.๑๗๓๓ และครองราชย์เป็นกษัตริย์องค์แรก มีพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าหอคำเชียงรุ่งองค์ที่ ๑

ชื่อเชียงรุ่ง มาจากเรื่องราวในพุทธตำนานของชาวไทลื้อที่ว่า เมื่อครั้งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดสัตว์ถึงยังดินแดนริมฝั่งโขงของชาวไทลื้อแห่งนี้ ก็เป็นเวลาเข้าพอดี จึงเรียกดินแดนแห่งนี้ว่า เชียงรุ่ง อันเป็นดินแดนที่พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองสืบไปในอนาคต ดินแดนริมแม่น้ำโขงจึงถึงเรียกว่า เชียงรุ่ง สืบมา

อาณาจักรสิบสองปันนาเริ่มเป็นปึกแผ่นและแผ่ขยายอาณาเขตมากที่สุดในยุคท้าวอินเมือง สามารถขยายอาณาเขตเข้าไปยึดถึงเชียงตุง เมืองถน (เตียนเบียนฟู) เชียงแสน ล้านช้าง จึงเป็นเหตุให้การอพยพชาวไทลื้อจากเชียงรุ่งและอีกหลายหัวเมืองเข้าไปสู่ดินแดนดังกล่าว เพื่อเข้าไปตั้งชุมชนปกครองหัวเมืองประเทศราช

สิบสองปันนาค่าความมั่นคงเมื่อเพิ่งพู่อยู่ ๑๐๐ กว่าปี ก็ถูกรุกรานโดยชาวมองโกล และตกอยู่ในการปกครองของจีนในปี พ.ศ.๑๘๓๓ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากชื่อภาษาไทลื้อมาเป็นภาษาจีน และเจ้าผู้ครองนครชาวไทลื้อถูกเรียกว่าเจ้าแสนหวีฟ้า ซึ่งคำว่า แสนหวี นั้นมาจากภาษาจีนว่า ชวนเหว่ ซึ่งหมายถึงการโฆษณาปลอบโยน ตำแหน่งของเจ้าแสนหวีจึงหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่เกลี้ยกล่อมปลอบโยนราษฎรในปกครองให้อยู่ในอำนาจของจักรพรรดิจีนนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อสิบสองปันนาอ่อนแอและต้องตกอยู่ในปกครองของจีนแต่ศูนย์กลางแห่งอำนาจจีนก็อยู่ห่างไกล ในขณะที่อิทธิพลของพม่าและสยามในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นเมื่อราว ๒๐๐ กว่าปีก่อนก็แข็งแกร่งขึ้นตามลำดับอาณาจักรสิบสองปันนาจึงจำเป็นต้องยอมอ่อนน้อมส่งเครื่องบรรณาการให้กับทั้งเจ้ากรุงจีน เจ้ากรุงศรีอยุธยา อันหมายถึงสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเจ้ากรุงอังวะแห่งพม่า สิบสองปันนาในยุคนั้นจึงถูกเรียกว่าเป็นเมือง สามฝ่ายฟ้า คือตกอยู่ใต้อิทธิพลของชาติที่แข็งแกร่งกว่าถึง ๓ อาณาจักรในเวลาเดียวกัน

หลังจากที่พม่าได้ก่อตั้งอาณาจักรตองอูและขยายอาณาเขตของตนไปทางตะวันออก พม่าได้ยึดเมืองสิบสองปันนา จากนั้นจึงได้แบ่งเมืองสิบสองปันนาออกเป็น ๑๒ หัวเมือง ได้แก่ เมืองฮาย เมืองม้าง เมืองหุน เมืองแจ้ เมืองฮิง เมืองถวง เมืองฮิง เมืองถา เมืองพง เมืองอู่ เมืองอ่องและเมืองเชียงรุ่ง จึงเรียกเมืองเหล่านี้รวมกันว่า สิบสองปันนา และใน

ช่วงสมัยนี้เป็นช่วงเวลาที่วัฒนธรรมพม่า และพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเข้าไปในเขต ลิบสองปันนา

ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา โลกมหาราช หลังจากพระองค์ได้ส่งทัพ มาตีเมืองเชียงใหม่และอาณาจักรล้านนา จากพม่าแล้ว พระองค์ได้โปรดให้พระเจ้ากา วิละเป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองเชียงรุ่งและ กวาดต้อนพลเมืองชาวไทลื้อในลิบสองปัน นา ไทลื้อเมืองพน เมืองหย่วน เมืองล่า ชาวไทเขินและชาวไทใหญ่จากเมืองเชียงคอง มาอยู่ที่เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน พะเยา และน่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งเรียกกันว่ายุค “เก็บผัก ใส่ซ้า เก็บข้าวใส่เมือง” อันเป็นวิธีฟื้นฟูอาณาจักรล้าน นา เพราะในช่วงก่อนนั้นพม่าได้กวาดต้อนชาวล้านนา ไปอยู่ที่พุกามและมันตะเลย์ ไปจำนวนมาก

เชียงรุ่งถูกแย่งชิงโดยอาณาจักรใกล้เคียงไปมา อยู่ไม่นาน กระทั่งยุคสมัยแห่งการล่าอาณานิคมใน ช่วงรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ ทั้งอังกฤษและ ฝรั่งเศสเข้ามาขีดเขตอำนาจของตนให้พม่าไปอยู่กับ อังกฤษ ลิบสองปันนาอยู่กับจีน เชียงตุงไปกับพม่า และฝรั่งเศสคุมลาว กัมพูชาและเวียดนาม

ลิบสองปันนายังคงมีกษัตริย์ปกครองอยู่ถึง ๔๕ รัชกาล กระทั่ง เหม่า เจ้อ ตุง ปฏิวัติเปลี่ยนแปลง การปกครองจีนเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ และนำทหารเข้ายึดครองลิบสองปันนาในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ระบอบกษัตริย์ก็สิ้นสุดลง เชื้อพระ วงศ์ต่างแตกกระสานกระเซ็นไปอยู่พม่าบ้าง สยาม บ้าง เจ้าหม่อมคำลือ กษัตริย์องค์สุดท้ายต้องเปลี่ยน ฐานะเป็นสามัญชนคนหนึ่ง โดยทางการจีนให้ทำงาน อยู่ในสถาบันชนชาติส่วนน้อยแห่งมณฑลหยุนหนาน พระราชวังเวียงผาควาง ริมฝั่งแม่น้ำโขงเมืองเชียงรุ่ง ของกษัตริย์ไทลื้อถูกเผาทำลายลงจนราบคาบ

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมืองเชียงรุ่งถูกยุบ จากเมืองหลวงเป็นแค่หัวเมืองและเจ้าปกครองนครทั้ง หลายก็ถูกปลด ในปัจจุบันคนที่มีเชื้อไทลื้อคือเชื้อเจ้าใน ลิบสองปันนาที่เคยครองเมืองทั้งหลายเหล่านี้

ในปี พ.ศ.๒๕๐๑ เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้ง ใหญ่ในจีน มีการทำลายล้างตำรา ศิลปวัฒนธรรม

• เดินชมสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ วิทยาลัยเทคนิคลิบสองปันนา

ประเพณี ภูมิปัญญา ศาสนา วัฒนธรรม คัมภีร์ ตำราทางพระพุทธศาสนาในลิบสองปันนาถูก เผาทำลายลงเป็นจำนวนมาก การปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนาถูกสั่งห้ามโดยเด็ดขาด พระพุทธศาสนานิกาย เถรวาทที่เคยรุ่งเรืองในเชียงรุ่งต้องหยุดลงและขาด ช่วงไปในที่สุด วิถีวัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่เต็มไปด้วย สีสันถูกเข้มงวดกวดขัน การปฏิบัติตนตามวิถี วัฒนธรรมถูกลบล้างลงไปกับการปฏิวัติวัฒนธรรม อย่างน่าเสียดาย

อย่างไรก็ดี แม้การปฏิวัติวัฒนธรรมของลัทธิ คอมมิวนิสต์จะมีส่วนในการทำลายภูมิปัญญา ศาสนา และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อไปมากน้อยเพียงใด แต่ เมื่อยุคสมัยผ่านไป ระบอบคอมมิวนิสต์เสื่อมคลาย ความเข้มงวดลง ศาสนาและวิถีวัฒนธรรมของชาวไท ลื้อลิบสองปันนาก็กลับฟื้นคืนชีวิตอีกครั้ง ลิบสองปัน นาเปิดตัวให้กับโลกภายนอกอีกครั้ง คนไทยจากเมือง ไทยได้รู้จักและไปมาหาสู่ชาวไทลื้อลิบสองปันนาที่เป็น เสมือนชนร่วมสายบรรพบุรุษอีกครั้ง แต่ช่วงเวลาแห่ง ความสวยงามเหล่านี้ยี่สิบปีที่ผ่านมาได้ไม่นานนัก วัฒนธรรม ของชาวไทลื้อลิบสองปันนาก็ต้องมาถูกทำลายอีกครั้ง ซึ่งเป็นการทำลายล้างอย่างหนักหน่วงกว่าการปฏิวัติ วัฒนธรรมโดยระบอบคอมมิวนิสต์เสียอีก และเป็นการ ทำลายวัฒนธรรมของชาวไทลื้ออย่างถาวรอีกด้วย ฉะนั้นคือการถูกทำลายจากการพัฒนาในระบบทุนนิยม นั้นเอง

• ประชุมทำข้อตกลงบันทึกความเข้าใจร่วมกัน (M O U)

เชียงรุ่งวันนี้รุ่งเรื่องทันสมัยสมชื่อ กลายเป็นถนนใหม่ที่ถนนหนทางเต็มไปด้วยรถมากมาย อาคารร้านค้าสองข้างทางล้วนทันสมัย มีโรงแรมระดับดีดาว มีความสะดวกสบายกว้างขวางไว้บริการ ชาวเชียงรุ่งรุ่นใหม่เดินทางไวที่มีทั้งสายเดี่ยว กระโปรงสั้น จนแทบจะมองไม่เห็นคนนั่งขึ้นตามแบบฉบับของชาวไทลื้อเชียงรุ่ง เมืองศูนย์กลางแห่งสิบสองปันนาในวันนี้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วไม่ต่างอะไรกับเมืองอื่นๆในประเทศจีน (<http://www.oceansmile.com/China/SibsongpannaHistory.htm>)

เรามาถึงเชียงรุ่งเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. ซึ่งก็ค่ำแล้ว เนื่องจากเป็นหน้าหนาว จึงค่ำเร็ว คณะของเราได้เดินทางไปรับประทานอาหารเย็นที่โรงแรมแห่งหนึ่ง หลังจากที่ได้รับประทานอาหารเสร็จจึงเดินทางเข้าที่พักและแยกย้ายกันไปพักผ่อน เนื่องจากเห็นเหนื่อยจากการเดินทางมาทั้งวัน ส่วนคนที่ยังพอมีเรี่ยวแรงก็เดินดูสภาพแวดล้อมของเมืองบริเวณใกล้ๆ โรงแรมตามอัธยาศัย

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

วันนี้ในช่วงเช้าคณะเดินทางมีโปรแกรมเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการเรียนการสอนที่วิทยาลัยเทคนิคสิบสองปันนา Xishuangbanna Vocational & Technical College เนื่องจากผู้บริหารของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีภารกิจต้องเข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารของวิทยาลัยเทคนิคสิบสองปันนา Xishuangbanna Vocational & Technical College เพื่อทำข้อตกลงบันทึกความเข้าใจร่วมกัน (M O U)

เมื่อเดินทางไปถึง เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยได้นำคณะของเราเดินดูอาคารสถานที่ อาคารห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน ประมาณหนึ่งชั่วโมง จากนั้นผู้ร่วมเดินทางกลุ่มหนึ่งได้เข้าร่วมประชุมพร้อมกับผู้บริหาร ซึ่งได้มีการเจรจา

ทำบันทึกความเข้าใจร่วมกัน โดยเนื้อหาในการเจรจากล่าวถึงหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา พร้อมทั้งแนวทางการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน

หลังจากการเจรจาทำข้อตกลงสิ้นสุดลง คณะผู้เดินทางได้เข้าเยี่ยมชมการผลิตชาที่มีชื่อเสียงของสิบสองปันนาและทดลองดื่มชา จากนั้น ในช่วงบ่ายคณะของเราจึงเดินทางไปชมวัดมณฑลธรรมไทยลื้อที่หมู่บ้านกะหล่นบ่า ซึ่งไกด์ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “กะหล่นบ่า” นั้นมีความหมายถึง “มะขามป้อม”

เมืองกะหล่นบ่า เป็นชุมชนไทลื้อที่ใหญ่แห่งหนึ่งของสิบสองปันนา ตั้งอยู่ห่างจากเชียงรุ่งประมาณ ๒๗ กิโลเมตร ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้ได้รับการส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เรียกว่า หมู่บ้านวัฒนธรรมไทลื้อ โดยมีการรักษาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านดั้งเดิมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปเยี่ยมชม นักท่องเที่ยวสามารถเดินเข้าไปเที่ยวชมในหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละบ้านจะมีลักษณะเป็นเรือนใต้ถุนสูงหลังคามุงกระเบื้องดินสอดตามแบบฉบับของชาวไทลื้อ ภายในบ้านมีบริเวณรอบเรือนไว้ปลูกพืชผักสวนครัวไว้ประกอบอาหารในชีวิตประจำวันและยังปลูกไม้ยืนต้นพื้นบ้านอย่างขนุน มะม่วง ไม้เป็นร่มเงาและเก็บกินผล ได้ดูบ้านใช้เป็นที่เก็บเครื่องมือการเกษตรและนั่งทำงาน บางหลังมีแผงขายของที่ระลึกไว้ให้เลือกซื้อกัน

บ้านบางหลังมีป้ายเชิญให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปเยี่ยมชมบนบ้าน เรือนของชาวไทลื้อมีลักษณะเปิดโล่ง

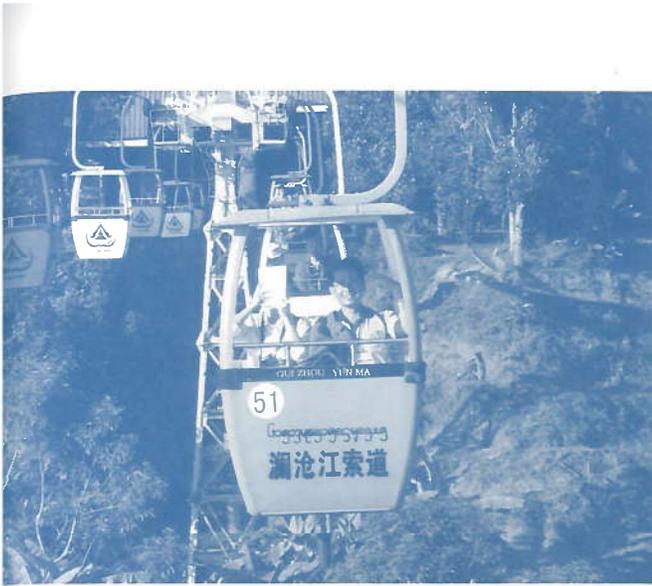

แบ่งส่วนหนึ่งของเรือนที่ต่อกับนอกชานเป็นครัวโรงโม่มีพื้นที่อเนกประสงค์ไว้รับแขก กินข้าว นั่งเล่น นั่งคุยกัน จะมีการกันห้องก็เฉพาะห้องนอน แต่ก็เป็นห้องนอนรวมของสมาชิกทุกคนในบ้าน ไม่ว่าจะป็นพ่อ แม่ ลูกสาว ลูกชาย แต่จะมีพื้นที่ทางมุ้งกันคนละมุม โดยสีของมุ้งจะต่างกัน ผู้สูงอายุนอนมุ้งสีดำ คนที่แต่งงานแล้วนอนมุ้งสีแดง ส่วนสาว ๆ ที่ยังไม่แต่งงานจะนอนมุ้งสีขาว วัฒนธรรมของไทยลื้อนั้นผู้หญิงจะเป็นใหญ่ในครอบครัว ผู้ชายที่แต่งงานกับสาวไทยลื้อจะต้องเป็นเขยของบ้านหญิงสาว และหากชายหนุ่มคนใดติดอกติดใจลูกสาวบ้านใด ก็จะต้องไปกินไปนอนไปอยู่ช่วยทำงานที่บ้านสาวผู้นั้นเป็นเวลา ๓ ปี เพื่อคู่ว่าสู่งานและขยันขันแข็งเพียงใดก่อนที่จะได้แต่งงาน และยังคงถูกกันให้ทางมุ้งนอนคนเดียวอยู่กลางห้องโถง ไม่ได้มีสิทธิ์เข้าไปนอนในห้องเหมือนสมาชิกในบ้านคนอื่น ๆ สำหรับหนุ่มที่สวมแว่นสายตามีสิทธิพิเศษกว่าคนอื่นตรงที่ลดเหลือการไปช่วยงานบ้านหญิงสาวเพียงแค่นี้ปีครั้ง เพราะคนที่สวมแว่นตาคนไทยลื้อคิดว่าเป็นคนที่มีความรู้ (<http://www.oceansmile.com/China/Galanpa.htm>)

ภายในหมู่บ้านกาหลันป่า เป็นที่ตั้งของวัด

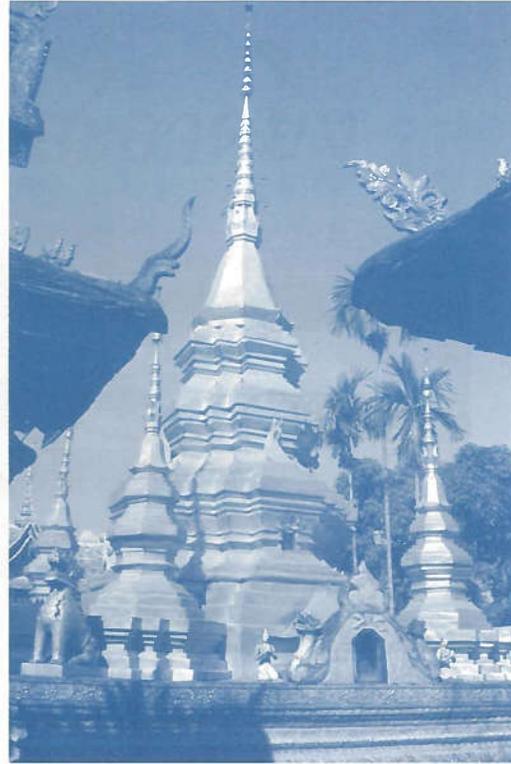
- (บน) วิหารมหาราชฐานสุทราวาส ศิลปะไทยลื้ออันสวยงาม
- (กลาง) ลักษณะบ้านเรือนของชาวไทยลื้อ
- (ล่าง) มีการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวที่บริเวณหน้าหมู่บ้าน

- (บน) การเดินทางด้วยกระเช้าไฟฟ้าข้ามแม่น้ำโขงอันน่าตื่นตะลึง
- (ขวา) เจดีย์ของหน้าวิหาร

มหาธาตุนามสุทธาวาส หรือที่ชาวไทลื้อเรียกว่า วัดสวนม่อน ซึ่งหมายถึงสวนดอกไม้ วัดแห่งนี้มีอายุเก่าแก่กว่า ๑,๔๐๐ ปี มีการซ่อมแซมครั้งใหญ่ถึง ๖ ครั้ง นับเป็นวัดที่มีศิลปะสถาปัตยกรรมไทลื้อที่สวยงามยิ่งแห่งหนึ่ง เมื่อครั้งปฏิวัติวัฒนธรรมสมัยเหมา เจ๋อ ตุง ที่มีการเผาทำลายวัดวาอารามครั้งใหญ่โดยกองทัพแดง ชาวไทลื้อในหมู่บ้านที่มีความผูกพันและหวงแหนวัดแห่งนี้เป็นอย่างยิ่งได้ชวนกันนำพระคัมภีร์ของวัดไปซุกก่อก่อน แล้วแกล้งปล่อยให้เป็นวัดร้าง โดยแกล้งนำวัวควายมาผูกเลี้ยงไว้ในวัดและอุโบสถเหมือนไม่ได้เคารพศรัทธา วัดแห่งนี้จึงรอดพ้นจากการถูกเผาทำลายมาได้ ปัจจุบันวัดแห่งนี้ได้รับการพัฒนาปรับปรุงอย่างมากโดยคณะศรัทธาจากเมืองไทย ภายในวัดยังปรากฏรูปถ่ายของครูบาบุญชุ่ม พระเกจิที่มีชื่อเสียงของทางภาคเหนือของไทยและเป็นที่นับถือของพุทธศาสนิกชนทั้งในประเทศไทย ลาว และพม่า ซึ่งเป็นท่านหนึ่งที่มาช่วยพัฒนาวัดแห่งนี้

ภายในวิหารซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของวัดมีพระประธานขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ และมีพระพุทธรูปเล็ก ๆ เรียงรายอีกหลายองค์ ตัววิหารเดิมก่อสร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ไม่มีการตอกเข็ม แต่จะเป็นการวางเสาไม้บนแท่นหิน ซึ่งเป็นเทคนิคการปลูกสร้างของชาวไทลื้อปกติ แต่ปัจจุบันมีการสร้างขยายพื้นที่ออกทางด้านข้าง และมีการใช้ปูนเป็นวัสดุในการ

ก่อสร้าง ภายในมีการตกแต่งลวดลายด้วยวิธีแบบเสตนชิต หลังคาวิหารทรงจั่วซ้อนลดหลั่นกัน ลักษณะรูปทรงและการประดับตกแต่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ ซึ่งมีความสวยงามมาก

บริเวณด้านหน้าของวิหารมีเจดีย์สี่เหลี่ยมมุมสี่เหลี่ยม มีลักษณะรูปทรงคล้ายกับเจดีย์ในศิลปะล้านนาของไทย คือ ส่วนฐานสูงเป็นฐานบัว ๓ ชั้นตั้งซ้อนลดหลั่นกันบนฐานเขียง องค์ระฆังมีขนาดเล็ก เหนือขึ้นไปเป็นบัวกลุ่มและปลียอดตามลำดับ

ด้านข้างของเจดีย์เป็นที่ตั้งของพระอุโบสถ ซึ่งเป็นที่สังเกตว่ามักจะมีขนาดเล็ก พื้นที่แค่พอสำหรับพระสงฆ์ทำสังฆกรรมได้เท่านั้น จุดที่ทำให้เราทราบว่าอาคารดังกล่าวเป็นพระอุโบสถก็คือ เสาซึ่งใช้เพียงหินก้อนเล็ก ๆ มาวางกำหนดเขตพิธีสมาได้แปดทิศโดยรอบเท่านั้น

จากนั้นเราได้เดินทางกลับเพื่อเข้าชมพระราชวังเวียงผาสร้างซึ่งปัจจุบันได้ถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นสวนลิง แต่ก็ยังคงมีอาคารสิ่งก่อสร้างที่เป็นศาสนสถานให้เราได้เยี่ยมชมอีกหลายแห่ง รวมทั้งพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงวัตถุสิ่งของทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาว

• ทิวทัศน์อันงดงามของแม่น้ำโขง

ไหลลือไว้มากมาย แต่เนื่องจากเวลาอันจำกัดทำให้
คณะของเราไม่สามารถชมได้ทั่วถึง

การเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมพระราชวังแห่งนี้ ต้อง
ขึ้นกระเช้าไฟฟ้าข้ามแม่น้ำโขงไป ซึ่งค่อนข้างไปรู้สึก
ว่าน่ากลัวมาก พอเที่ยวกลับความกลัวความตื่นเต้น
คลายลง จึงได้มีอารมณ์ดีมั่งคั่งกับธรรมชาติความ
สวยงามของลำน้ำโขง และได้ถ่ายภาพสวย ๆ กลาง
แม่น้ำโขงมาได้คนละหลาย ๆ รูป

เป็นที่สังเกตว่า ตามท้องถนนข้างทางที่ผ่านจะ
เห็นคันปาล์มปลูกอยู่มากมาย ซึ่งได้ทราบมาว่าเป็น
ผลมาจากการที่รัฐบาลจีนพยายามที่จะไม่ใช้และไม่นำ
เข้าน้ำมันจากต่างประเทศ จึงมีการนำพันธุ์ปาล์มมา
ปลูก แต่เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศไม่
เหมาะสม ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ รัฐบาลจีนจึงนำพันธุ์
ปาล์มดังกล่าวมาปลูกประดับริมทางแทน

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

วันนี้เป็นวันเดินทางกลับ คณะของเราต้องตื่นแต่
เช้ากว่าปกติเพื่อเดินทางออกจากที่พักมาที่ท่าเรือเพื่อ
ทำเรื่องผ่านแดน เนื่องจากเรือโดยสารประจำทางข้าม

ประเทศที่เป็นพาหนะพาเรากลับมีกำหนดออกเดินทาง
เวลาประมาณ ๗.๓๐ น. เราโดยสารเรือจากเชียง
รุ่ง ประเทศจีน ล่องตามแม่น้ำโขงที่ไหลผ่านกันเป็น
เขตแดนประเทศพม่าและลาว เพื่อมาขึ้นฝั่งที่ท่าเรือ
เชียงแสน จังหวัดเชียงราย ใช้เวลาเดินทางประมาณ
๑๑ ชั่วโมง สภาพภูมิประเทศสองฝั่งส่วนใหญ่เป็น
ภูเขาสูง ทิวทัศน์สวยงาม บางช่วงมีการหักล้างถาง
ป่าเพื่อปลูกยางพาราบ้าง คณะของเราเดินทางถึง
เมืองไทยเวลาประมาณ ๑๙.๓๐ น. แวะพักรับ
ประทานอาหารเย็นที่ร้านอาหารริมแม่น้ำโขง จากนั้น
จึงเดินทางต่อด้วยรถโดยสารประจำทางคันที่พาคณะ
เราเดินทางมาเมื่อวันแรก ซึ่งได้รอเราอยู่ที่จังหวัด
เชียงรายตลอด ๗ วันที่เราเดินทางศึกษาดูงานอยู่ใน
ต่างประเทศ ใช้เวลาเดินทางอีกราว ๑๙ ชั่วโมง ถึง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์โดยสวัสดิภาพเมื่อเวลา
ประมาณ ๑๕.๐๐ น. ของวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นอันสิ้นสุดภารกิจการศึกษาดูงาน
ครั้งนี้ •